

Sociální rozvrstvení společnosti, postavení mužů a žen, majorita a minority, problémy soužití

Autor: Mgr. Jaromír JUŘEK

Kopírování a jakékoliv další využití výukového materiálu je povoleno pouze s uvedením odkazu na www.jarjurek.cz

1. Sociální rozvrstvení společnosti, postavení mužů a žen, majorita a minority, problémy soužití

Sociální rozvrstvení společnosti v historii existovalo vždy a existuje i v současnosti. V našich dějinách bylo sociální rozvrstvení výrazné někdy více, někdy méně. Už v **historii** existovali lovci a sběrači, pastevci a zemědělci, aristokracie a chudí, apod. Od zhruba 18. století, kdy začal velký rozvoj průmyslu, se začínají vytvářet manufaktury, obyvatelé se stěhují z vesnic do měst, zemědělství ustupuje a začínají se projevovat vlivy politických stran. Z hlediska vývoje naší republiky **došlo ke změně sociálního rozvrstvení s nástupem komunistů v roce 1948**, tedy po 2. světové válce. Komunisté prosazovali budování socialismu a snažili se razit teorii, že "všichni mají stejné žaludky". V této době tedy nebyly nějak extrémně výrazné rozdíly mezi vrstvou bohatou a chudou. Projevoval se však velký vliv politické strany, v té době jediné mocné politické strany - Komunistické strany Československa. V pracovních pozicích **byly zvýhodňováni členové KSČ** a pro zařazení do vedoucích funkce bylo často členství v KSČ přímo podmínkou. Tak se tedy hodně uměle vytvářely vrstvy mezi obyvatelstvem.

Dalším mezníkem v našich dějinách byl rok 1989, kdy došlo k pádu komunistického režimu. Padla tím tedy priorita KSČ, **do vedoucích funkcí se naopak dostávali spíše lidé, kteří z minulosti členstvím v KSČ zatíženi nebyli**, anebo stihli rychle a ve vhodnou dobu "převléci kabát". Od počátku 90. let je naše společnost založena na soukromém vlastnictví, přebrali jsme zvyky od zemí Západní Evropy. Rozvrstvení společnosti se tím začalo měnit, ale v současné době **se hodně rozevírají nůžky mezi lidmi extrémně bohatými a lidmi**, kteří žijí na pokraji životního minima. Bohužel, tento trend prohlubují některé mezery v našich zákonech, či neúplnost a nedokonalost některých zákonů, či přímo jejich chybná a nejednoznačná znění. Svou roli hraje i úplatkářství, korupce. V tom má naše společnost stále velké rezervy.

Z pohledu historie se můžeme zamýšlet i nad **postavením mužů a žen**. Opět můžeme v historii najít období, kdy rozdíly mezi postavením mužů a žen byly hodně velké. U nás se začínaly rozdíly mezi pohlavími **srovnávat hodně už v období socialismu**. Už v té době se většina žen začala snažit získávat pracovní pozice srovnatelné s jejich protějšky. Odpoutávaly se tak od dřívějšího pohledu na společnost, kdy ženy byly předurčeny k výchově dětí, k zajišťování domácnosti a k vytváření příznivého zázemí pro živitele rodiny - tedy pro muže. Ne vždy a všude to ale přineslo pozitivum. Děti se už v hodně nízkém věku začaly odkládat do mateřských škol a později i do jeslí - to vše proto, aby žena mohla pracovat stejně jako muž. Dnes už ale víme, že tento extrém v našich dějinách nebyl úplně tou nejsprávnější cestou.

Podíváme-li se ale blíže, tedy do současnosti, ve vyspělých státech Evropy se hodně rovnost mužů a žen prosazuje. Na světovou rovnoprávnost mužů a žen dohlíží OSN a v rámci hlavně rozvojových zemí ji tvrdě prosazuje. Je to jeden z jejích hlavních cílů. Přesto jsou ale zaměstnání, kde muž je hodnocen jinak než žena, která vykonává stejnou práci. Je jich už ale málo. Navíc je nutno vzít v úvahu i to, že **jsou skutečně profese, které žena vykonávat fyzicky nemůže**. Tam pak nelze hovořit o nerovnoprávnosti mužů a žen. A je pravda, že zaměstnání, které jsou určeny výhradně pro muže, a ženy je vykonávat nemohou, je podstatně více než by tomu bylo opačně.

Při posuzování rovnoprávnosti mužů a žen lze zmínit i myšlenku tzv. **feminismu**. Jedná se o název pro komplex filosofii, sociálních teorií, politických hnutí a ideologií, jejichž cílem je výzkum a potírání jevů, které jsou feministkami považovány za projevy a součást utlačování ženského pohlaví. Směr se vyvinul ve 2. polovině 20. století, je tedy velmi mladý. Na akademické půdě se některé feministky zaměřují na zkoumání nerovnosti pohlaví a změny v sociálním postavení žen. Jiné argumentují, že rod (gender) nebo pohlaví jsou sociálními konstrukty a studiem těchto vztahů uvnitř společnosti se snaží dojít odpovědí vedoucích k zrovnoprávnění. Politické vystupování feministek je zaměřeno především na kampaně o právo na děti, násilí na ženách (násilí v partnerském svazku), mateřství, rovné platové podmínky, sexuální obtěžování, diskriminaci pohlaví a sexuální násilí. Témata, která feminismus pojímá jako stěžejní jsou patriarchy, stereotypy (zvláště genderové), rovný přístup (zvláště v souvislosti s pohlavím) a útlak.

V souvislosti s problémy soužití v našem státě se často setkáváme s pojmy **národnostní majorita a hlavně pojmem národnostní minorita**. Národnostní minoritu často chápeme v současném světě jako důsledek migrace obyvatel, která se zejména v posledních letech posiluje. Minoritu tak u nás vytváří komunita vietnamská, ale i komunity jiných národností. Vietnamci postupně pronikají do našeho každodenního života. Setkáváme se s nimi nejen ve stánkovém prodeji, ale obydliují stále častěji kamenné obchody - většinou stavby, které české firmy nebo čeští podnikatelé opustili. Český národ vietnamskou minoritu celkem přijímá, a to hlavně proto, že si cení jejich obrovského pracovního nasazení a nelze ani popřít, že svojí obchodní činností často snižují úroveň cen ostatních výrobků. Poněkud problematictější často vyznívá minorita romská, která má u nás na rozdíl od té vietnamské mnohem větší historické kořeny. Přesto konfliktů mezi majoritou Čechů a minoritou Romů je trvale mnohem více než konfliktů mezi majoritou Čechů a minoritou Vietnamců. Určitě i v tomto porovnání hraje významnou roli odlišný způsob života a přístup k práci.

Obsah

- 1. Sociální rozvrstvení společnosti, postavení mužů a žen, majorita a minority, problémy soužití

2